

מראי מקומות- חולין ק"ט

האיסור הוא התערובת גופא, וא"כ ודאי כולו נעשה נבלה. וא"כ, מהו הסברא דמ"ד דלא אמרי' חנ"נ, אף בבב"ח [ולכאור' שאלה זו לאו דוקא לשי' ר' אפרים, דאף החולקים עליו סוברים דהצד שלא לומר חנ"נ הוא עכ"פ אף בבב"ח]. וביאר דלכאור' צ"ל דמ"ד דלא אמרי' חנ"נ בבב"ח הוא משום דס"ל דאפשר לסוחטו מותר, דכיון דעומד להיות חתיכה זו עצמה מותרת, לא שייך לומר שיהי' בה שם נבלה. וא"כ, י"ל דמש"כ הראשונים דשייך לסבור דאפשר לסוחטו אסור, ומ"מ לא אמרי' דחנ"נ, זהו רק בשאר איסורים, אבל בבב"ח, כדי שיהי' יכול לומר דלא אמרי' חנ"נ, עכצ"ל דס"ל גם דאפשר לסוחטו מותר. וא"כ, כיון דהגמ' כאן מדבר לענין בב"ח, אם אמרי' דנח' בענין חנ"נ, נכלל בזה דנח' באם אפשר לסוחטו מותר או אסור.

(ג) **דלמא אפשר לסוחטו דברי הכל אסור, והכא במין במינו קא מיפלגי-** והעיר הגר"ח (מאכ"א ט', ט', ד"ה ויסוד), הא איכא נפק"מ טובא אם מח' הוא משום אפשר לסוחטו או משום מין במינו, דאם נח' באפשר לסוחטו, א"כ מה דקתני בברייתא עד שתתן טעם היינו עד שתתן הטפת חלב טעם בכל הקדרה, ואם במין במינו פליגי, א"כ עד שתתן טעם היינו עד שתתן החתיכה טעם בכל הקדרה, וכ' דדוחק הוא לומר דזהו גופא נדון בגמ'. ובסוף הסוגיא, דהגמ' מסיק דבאפשר לסוחטו פליגי, מסיק דרבנן ס"ל כר"י לענין מין במינו, ולמה צריכין לומר כן, הרי בברייתא אינו מבואר אלא דרבנן ס"ל דאפשר לסוחטו מותר, ומזהכ"ת דס"ל כר"י לענין מין במינו או לא. וכ' דיש ליישב כל זה ע"פ שי' הראב"ד בהשגות שם, דכ' דמה דאמרי' דחנ"נ הוא רק לשי' ר' יהודה דמין במינו לא בטל, אבל לרבנן לא. וע"ש שביאר סברת הראב"ד, דס"ל דהא דבשר בחלב אסורין בתערובתן, הוא רק כל זמן שהם בתערובת, אבל כיון שנתפרדו, בטל המציאות של בב"ח ומותרין. וא"כ, מה דמ"ד אפשר לסוחטו אסור ס"ל דאסור אף אם אפשר לסוחטו, היינו דין בפנ"ע, דהא בעצם כבר בטל מיני' שם בשר בחלב כיון דנתמעט החלב משיעור נתינת טעם בהבשר

(א) **אמר מר, ודברי חכמים כשניער וכסה, וכו'-** שי' רש"י בסוגיין הוא, דנח' ר"י ורבנן בתרתי, היכא דלא ניער מתחלה אלא בסוף, ר' יהודה ס"ל דאפשר לסוחטו אסור, וא"כ, כיון דמעיקרא נאסר מחמת טפת חלב שבה, שוב א"א לסוחטו, ונשאר באיסורו, וגם יכול לאסור השאר. ורבנן ס"ל דאפשר לסוחטו מותר, וא"כ, אם אח"כ ניער, כל הקדרה מותר, דאמרי' דאפשר לסוחטו מותר, ולכן אמרי' דנתבטל אותו טפת חלב בכל הקדרה. ובניער מתחלה ועד סוף, ס"ל לר' יהודה דחיישינן שמא לא ניער יפה יפה, ולכן נשאר האיסור באותה חתיכה. ורבנן לא חיישי לזה, ולכן ס"ל דכיון דניער מתחלה ועד סוף כולו מותר. וכ' הראש יוסף דלפי"ז, לר' יהודה דס"ל דשמא לא ניער יפה יפה, מה ששאר הקדרה אסורה הוא משום חשש שמא מתחלה לא ניער יפה, ולבסוף ניער יפה, וא"כ נעשה החתיכה מעיקרא חתיכה דאיסורא, וכיון דאפשר לסוחטו אסור, א"כ אם ניער יפה לבסוף, כל הקדרה נאסר. נמצא דאם לא ניער אלא בתחלה, א"כ ממ"נ שאר הקדרה אסורה, דאם ניער יפה, הרי נתבטל הטפה בכולו, ואם לא ניער יפה, הרי הטפה רק בחתיכה זו, כיון דלא ניער בסוף (אבל ודאי אותה חתיכה אסורה מספק). וע"ע מה שהאריך שם בביאור שי' שאר ראשונים.

(ב) **אלמא קסברי אפשר לסוחטו מותר- הק' הפלתי (ק"ו, א'), מהכ"ת, לימא דכ"ע ס"ל דאפשר לסוחטו אסור, אבל נח' אם אמרי' דחנ"נ או לא, דהא כבר הבאנו דברי הרשב"א דכ' דאינם תלויים זב"ז, ושפיר שייך לסבור דאפשר לסוחטו אסור ומ"מ לא אמרי' חנ"נ, וא"כ לימא דבזה נח' ר"י ורבנן, ולמה צריך הגמ' לדחות ממח' מין במינו לא בטל, דלכאור' אין שייך לזה כלל, ודוחק הוא לאוקמי' כן. ותי' ע"פ שי' ר' אפרים, דס"ל דכל הנדון באם אמרי' חנ"נ או לא הוא רק בבשר בחלב, אבל בשאר איסורים ודאי לא אמרי' חנ"נ. והחילוק פשוט, דבבב"ח מסתבר לומר חנ"נ, דכיון דכ"א מותר מצד עצמו, א"כ אין כאן בליעת איסור, אלא**

ומה דקתני לא קרעו אינו עובר עליו, היינו ר"נ ס"ל כל"ב דרב, וברייטא מוקי לה בצלי. ולפי דבריו יוצא דאם בישל הכחל בקדרה, נאסר הכחל משום דהחלב היוצא ממנו וחוזר ונבלע בו. אבל אם נצלה מותר, לפי שאין החלב היוצא ממנו חוזר ונבלע בו (אולם כל האיסור אינו אלא מדרבנן, וכמש"כ רש"י לעיל, דחלב שחוטא מותר מן התורה). אולם תוס' פי' בשם ר"ת דאף אם בישל הכחל בקדרה מותר, והדין במתני' דצריך לקרוע הכחל, זהו רק לבשלו עם בשר אחרת, אבל לבשל הכחל בעצמו אין צריך לקרוע. והא דגזרו חז"ל היכא שהוא בבשר אחר, היינו משום דכיון דהחלב נבלע בבשר אחר, הרי משתנה טעם הבשר אחר, ויש בו טעם בשר בחלב, ולכך גזרו חכמים. ואם הכחל הוא בעצמו, צריך רק קריעה קצת, דאין החלב בעינה עוד בכחל, ואע"פ שנפלג וחוזר ונבלע תוך הכחל, לא גזרו. וע' במהר"ם שי"ף דכ' לבאר דעת רש"י, דהי' פשוט לו דע"י בישול אסור, דכיון דחלב שחוטא אסור מיהא מדרבנן, א"כ כיון דפירש והדר בלע, אף דהשתא אינה בעין, סוף סוף כיון שנאסר מיד שפירש, איך יחזור להיתר אח"כ, וא"כ ע"כ אין ה"א להתיר לקדרה אלא ע"י קריעה.

[ולכאור' נמצא דלפי"ז מה דכ' דאם נתפרדו הבשר והחלב מהדדי דמותרינן, אי"ז אלא במושג, אבל בפועל, לעולם יהי' אסור משום דין אפשר לסוחטו אסור, ולכאור' דוחק הוא, וצ"ע]. ועוד ביאר, שיש חילוק בין דין טעם כעיקר ובין דין מין במינו לא בטל, דבטעם כעיקר, הא דאינו נתבטל, אינו משום דלא חל בי' דיני ביטול, אלא משום דטעם כעיקר הוי חלות שם איסור. וא"כ, היכא דיכול לסחוט ממנו האיסור, הרי פקע ממנו כל השם איסור, ולומר דאסור עכשיו משום שהי' אסור מעיקרא, זה לא אמרי' בדבר שאינו אסור בפנ"ע, אלא מחמת גזר"כ דאסור מדין טעם. אבל לענין מינו במינו לא בטל, התם הרי אמרה התורה דלית בה דין ביטול, וא"כ חזינן דהאיסור בעצמו כאן, וא"כ בזה שפיר אמרי' דכיון שהי' אסור מעיקרא, נשאר באיסורו. וא"כ, שפיר כ' הראב"ד דלא אמרי' חנ"נ אלא לר"י דמין במינו לא בטל, דאם מין במינו לא בטל, לא אמרי' החידוש דמה דנאסר מעיקר אסור לעולם. וא"כ למ"ד מין במינו בטל, אין הקדרה נאסרת אלא אם יש בכל הקדרה טעם חלב, דלא אמרי' חנ"נ לדבריו, וא"כ אין החתיכה יכול לאסור כל הקדרה אא"כ יש בה טעם חלב לאסור כולו. וגם א"ש הא דמסיק הגמ' דע"כ ס"ל לרבנן דמין במינו לא בטיל, דמתלי התירן משום דס"ל דאפשר לסוחטו מותר, ש"מ דבלא"ה הי' התערובת נאסר, וזה שייך רק אם בעלמא ס"ל דמין במינו לא בטל.

ד) **הלב קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו אינו עובר עליו- פרש"י** דבכריתות מוקי לה בדם עוף, דלית בה כזית דם, אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו לאחר בשולו. אבל ע' בתוס' דכ' דאמרי' במנחות דדם שבישלו אינו עובר עליו, ורק בכריתות מוקמי' כן משום דבכל ענין קתני מתני', בין חי בין מבושל, אבל במבושל אי"צ להיות לב עוף. וע' בתוס' במנחות (כא. ד"ה דם) דכ' דאינו חייב בדם שבישלו משום דאינו ראוי לכפרה, ולכן אין לה שם דם. ומה דאינו ראוי לכפרה, ע' בקהלות יעקב (מנחות י"ד) שהביא מהאתון דאורייתא שהוא משום דלעולם מה שהתורה מצריך למצוה, צריך להיות חי, ע"ש מש"כ בזה.

ה) **ההוא לקדרה- פרש"י**, דכי נפיק מיני' הו"ל חלב שחוטא, וכי הדר ומיבלע לי' אסר לי'.